Rhetorices Elementa,
QUÆSTIONIBUS
ET
RESPONSIONIBUS
EXPLICATA:
Quæ ità formantur,
UT,
QUÆSTIONIBUS prorsus omissis, vel neglectis, RESPONSIONES solummodo integram *Rhetorices* Institutionem Tironibus exhibeant.

Per GUIL. DU-GARD,
In usum Scholæ *Mercatorum-Scissorum.*

EDITIO SECUNDA.

Danda opera est, ut post hæc initia, ad incrementa perque veniatur. Cypr. lib. 1. epist. 5.

LONDINI,
Typis Autoris. *Anno Domini* 1682.
Venéunt apud *Fr. Eglesfield* in *Coemet. Pauli.*

Cicero. Orat.

D IGNISSIMIS,
SPECTATISSIMIS,
RNATISSIMIS,
VIRIS,
MAGISTRO,
Guardianis, & Assistentibus
Amplissimæ Societatis
MERCATORUM-
SCISSORUM,
Benignissimis Literarum
PATRONIS,
unc Rhetorices Libelluluni quá-
lem qualem, in juventutis gratiam
concinnarum,
In perpetuum Observantiæ pignus
D. D. D.
Societatis Vestræ
Cultor humillimus
Guil. Du-Cars.

D. D. D.

Societatis Vestræ

Cultor humillimus

Guil. Du-

TIRONI,
RHETORICES *studioso.*

EMonitum velim nobis in animo non fuisse, omnia, quæ de Rhetoricæ Arte tradi solent, (studio enim malo omittimus) præcepta persequi: Sed præcipua & maximi usûs Elementa, quæ Tironibus sufficere arbitramur, in compendium quammodo redigere, & ad juniorum captum * Ἐφαρμοστὰ adeò planè & dilucide accommodare, ut & ipsi Socios mutuis interrogationibus utiliter exercere valeant, & minùs fatigent Præceptorem. Crescente ætate & judicio majorum Gentium Rhetoras, qui hæc omnia accuratiùs tractant, adire licebit: His interea temporis, qualia qualia sunt, Tironibus fortasse, quibus solùm inserviunt, non ingrata, si libet, utere.

Istud porrò animadvertendum est, Quæstiunculas hasce maximam partem ad *Caroli Valeri* (τῦ μακαρίτου) Rhetoricam (quæ vulgò in Scholis teritur) formari; adeò ut

* Quæstiones.

nihil ferè in his *rapsodiis* occurrat, quod vel in eo non inveniri, vel ad eum non commodè referri posse videatur. Me ab aliis equidem nonnulla, ab illo verò omnia sumpsisse non diffiteor. *Ingenui* enim *pudoris est* (ut cum Plinio loquar) *fateri per quos profeceris.* *Butlerus* Talæum quàm-plurimis emendavit: Istiusmodi Quæstiunculæ (nisi meum me fallat augurium) *Butlerum* ipsum & faciliorem, & teneræ ætatis ingenio longè accommodatiorem reddent. Vix enim sine cortice suppolito natabunt pueri, quorum captui se submittere juventutis formatores necesse est. His igitur delibatis, *Butlerum* ipsum, siquâ de re hæsitaveris, consule.

Rhetorica est Ars Rhetorice
Orationem bene ornandi.

Rhetorices Elementa.

CAPUT I.

Quæst. 1. *Quid est Rhetorica?*

RHETORICA est ars ornatè dicendi.

Quæst. 2. *Quot sunt partes Rhetorices?*

Partes Rhetorices duæ sunt: { Elocutio, & Pronunciatio. *Vid. cap. 10.*

Quæst. 3. *Quid est Elocutio?*

ELOCUTIO est interna exornatio orationis.

Quare dicitur interna?

Dicitur *interna* ad differentiam pronunciationis, quæ est externa exornatio orationis.

Quæst. 4. *Quotuplex est Elocutio?*

Elocutio duplex est: { Tropus, aut Figura. *Vid. Quæst. 16.*

Quæst. 5. *Quid est Tropus?*

TROPUS est elocutio, quâ vox à nativâ significatione in aliam immutatur.

Quæst. 6. *Quæ in Tropo sunt consideranda?*

In Tropo duo sunt consideranda: { 1. Affectiones, & 2. Genera.

Quæst. 7. *Quæ sunt Tropi Affectiones?*

Affectiones Tropi sunt quatuor: { Catachrésis. Hypérbole. Metalépsis. Allegória.

8. *Quid est Catachrésis?*

CATACHRESIS est durior & injucundior verbi immutatio, cùm scilicet nomen aliquod pro alio ponitur, in cujus locum non deductum esse sed irruisse, non precariò, sed vi venisse videatur ut, Virgil. Eclog. 7.

Vir gregis ipse caput Deverraverat:—i. e. *Dux gregis.*
Capitis nives: i. e. *cani capilli.*

9. *Quid est Hypérbole?*

HYPERBOLE est mentiens superjectio, sive audacior Tropi superlatio, quæ augendo, vel minuendo superat fidem.

N. B. *Mentitur Hyperbole, sed non mendacio fallit.*

10. *Quotuplex est Hyperbole?*

Hyperbole duplex est: { Auxésis, aut Meiósis.

11. *Quid est Auxésis?*

AUXESIS est, cùm, augendi aliquid & amplificandi gratiâ, verbum gravius, proprii loco, substituimus: ut, cùm *liberalem, magnificum*: *severum, sævum*; *improbum, sacrilegum* dicimus.

12. *Quid est Meiósis?*

MEIOSIS [seu Tapinósis] est, cùm minuendi & extenuandi causâ, leviori utimur vocabulo, quàm res postulat: ut, cùm *adulatorem, blandum & affabilem*; *prodigum aut audacem, liberalem aut fortem* nuncupamus.

13. *Quid est Metalépsis?*

METALEPSIS est Tropi in uno verbo complicatio: quando nempe ex improprio significatur primò

primò impropriùm, tum ex improprio illo fortè aliud improprium; atque ità deinceps, donec ad propriùm veniatur, intercedente medio gradu transitum præbente: ut, Virg. Ecl. 1.

Pasti aliquot, mea regna videns, mirabor, aristas?

Hic per *aristas*, *spicas*; [per Synecdochen Membri] per *spicas*, *segetes*; [per Synecdochen iidem Membri] per *segetes*, *æstates*; [per Metonymiam Subjecti pro Adjuncto] per *æstates*, *annos* [per Synecdochen Membri] intelligimus.

15. *Quid est Allegoria?*

ALLEGORIA est Tropi continuatio, ubi nimirum ejusdem generis Tropi plures conjunguntur: ut, Ter. *Sine Cerere & Libero friget Venus*; i. e. *sine pane & vino friget Amor*.

16. *Quid tenendum est in Allegoria?*

In Allegoriâ tenendum est illud, ut quo ex genere rerum cœperis, eodem desinas: secus in consequentiâ fœdissima fuerit.

CAPUT II.

17. *Quot sunt Tropi Genera?*

TROPI Genera sunt quatuor: { Metonymia, Ironia, Metaphora, & Synecdoche.

18. *Quid est Metonymia?*

METONYMIA est Tropus Causæ ad Effectum, Subjecti ad Adjunctum, vel contra; i. e. Effecti ad Causam, vel Adjuncti ad Subjectum.

Causa quid est?

Causa est, cujus vi res est.

Quotu-

Quotuplex est Causa?

Causa est quadruplex: { 1. Efficiens, à quâ / 2. Materia, ex quâ / 3. Forma, per quam / 4. Finis, propter quam } res est.

Quarum duæ tantùm priores hîc locum habent.

Quæst. 19. Metonymia Causæ quotuplex est?

Metonymia Causæ duplex est: { Efficientis, aut Materiæ.

Quæst. 20. Quid est Metonymia Efficientis?

METONYMIA EFFICIENTIS est, cùm inventor & autor pro ipsis effectis rebus usurpantur: ut, *Mars* pro *prælio*: *Vulcanus* pro *igne*: *Neptunus* pro *mari*: *Ceres* pro *pane*: *Bacchus* pro *vino*: *Venus* pro *amore*: *Livius* pro *historiâ à Livio conscriptâ*: *Virgilius* pro *poëmate à Virgilio composito*, &c. ut, Terent.

Sine Cerere & Libero *friget* Venus:
i. e. *Sine panis & vino friget amor.*

Lego Virgilium: i.e. Virgilii *opus*.

Sic etiam ponitur instrumentum pro re effectâ: ut, *Lingua* pro *sermone*: *Manus* pro *scripturâ*: *Gladius* pro *cæde*: *Arma* pro *bello*.

Quæst. 21. Quid est Metonymia Materiæ?

METONYMIA MATERIÆ est, cùm nomen Materiæ pro effecto ponitur: ut, *Æs, aurum, argentum*, pro *ære, argenteis*, vel *aureis nummis*. *Ferrum* pro *gladio*: *Pinus, abies*, pro *navi*. Horat. ep. 2. lib. 2.

Non domus & fundus, non æris acervus & auri,
Æger anhelanti domini deduxit corpore febres.

CAPUT

CAPUT III.

Quæst 22. *Quid est Metonymia Effecti?*

METONYMIA EFFECTI est, cùm ex effectis efficiens significatur: ut, *Victoria natorâ insolens & superba est*: i.e. *insolentes & superbos reddit. Mors* pallida: *quæ pallidos reddit.*

N.B. Effectum est, *quod à causâ efficiente ponitur.*

Sic ponitur *scelus* pro *sceleſtus*: *scelerum mucli mutat* —— *opus* pro *autore*:

Quæ meruit pœnas jam dudit illud opus: i.e. Ovidius, *illius operis autor.*

CAPUT IV.

Quæst 23. *Quid est Metonymia Subjecti?*

METONYMIA SUBJECTI est, cùm nomen proprium rei subjectæ ad significandam rem adjunctam traducitur.

N.B. Subjectum *dicitur illud, cui aliquid quocunque modo avi mest, aut adhæret.*

Quæst. 24. *Quot modis fit Metonymia Subjecti?* Metonymia Subjecti fit novem modis, cùm scilicet ponitur

1. Subjectum pro Accidente inhærente: ut,

Nec tu plus cernis, sed plus temeraria audes,
Nec tibi plus cordis, sed minus oris inest.

Ubi

ubi Cor pro prudentiâ, quæ sedem habet in corde (unde prudentes corde ti dicuntur ;) os pro pudore, qui se ore, i.e. vultu prodit.

2. Continens, pro re contentâ. Sic pastum pro pane : Crumena pro nummis, &c.

3. Locus, pro incolis : ut, Urbi pro civibus.

Invadunt urbem somno vinoq; sepultam.

4. Locus, pro rebus in loco gestis : ut, Cic. de Orat. *Age verò, ne semper forum, subsellia, rostra, civiamq; meditemur* : i.e. *Actiones Rhetoricas in illo, &c.*

Sic per Academiam, Lycæum, Tusculanum, —[*Suburbanum illud Gymnasium*] *intelligimus disertissimum celebratum in* Academiâ *à Platone, in Lycæo ab Aristotele, in Tusculano à Cicerone.*

5. Possessor, pro re possessâ : ut,

—*Jam proximus ardet*
Ucalegon : —— i.e. *ucalegontis domus. Apud me* : i.e. *Domi meæ.*

6. Dux, pro exercitu : ut, Annibal *victus* : i.e. *Annibalis exercitus.*

7. Patronus vel Advocatus, pro Cliente : ut, Cic. pro Cæcin. *Restituisse te dixti? Nego me edicto Prætoris restitutum esse.*

8. Res, quæ in tempore fit, pro ipso tempore : ut, *Messis* pro *æstate.* Virg. Ecl. 5.

Ante focum si frigus erit, si messis in umbrâ.

9. Nomen rei significatæ, pro signo : ut, Virg. Ecl 3. *Orpheaq; in medio posuit silvasq; sequentes* : i.e. *Statuas Orphei & sylvarum imagines.*

CAPUT

CAPUT V.

25. *Quid est Metonymia Adjuncti?*

METONYMIA ADJUNCTI est, cùm ex adjunctis res subjectæ significatur.

N B. *Adjunctum dicitur quicquid alteri rei quomodocunque modo adhæret, aut cui aliquid quocunque modo subjicitur.*

26. *Quot modis fit Metonymia Adjuncti?*

METONYMIA ADJUNCTI fit octo modis:

1. Cùm nomina virtutum ipsarum pro bonis viris, & vitiorum pro malis, & multitudinum aliarum rerum pro personis, quibus adjuncta sunt, usurpantur; ut, *eo hac parte pudor prodit, illinc petulantia*: ubi pudor pro pudicis, petulantia pro petulantibus ponitur, &c. Horat.

Virtutem *prosequerer odium*: i.e. viros bonos. Virg. Æn. 1.

2. Rei contenta, pro continente: ut,

—Vina *coronant*: i.e. *patrum vina coronant*.

3. Adjunctum temporis, pro subjecto: ut, Æn. 1.

Aspera tum positis mitescent sæcula bellis:

i.e. *homines qui istis sæculis vivent*. *Temeritas est florentis ætatis, prudentia senectutis*: i.e. *Juvenum & Senum*.

4. Signum, pro re significata: ut, *Sceptrum* pro *regno*. *Falces* pro *Magistratu*, *Toga* pro *Pace*, *Arma* pro *Bello*, &c.

5. Res locata, pro loco: ut, *Tu quæ Genitum educis Libella*: i.e. *Subscivum*. *Lydus* pro *arvis*

6. *Antecedens*

6. Antecedens, pro consequente: ut, *discumbe* pro *cænare*: *audire* vel *auscultare* pro *obtemperare*. *Fuimus Troes*, pro *nos amplius sumus*. *vixit*: i.e. *mortuus est*.

7. Consequens, pro Antecedente: ut, *sepultus est* pro *mortuus est*. *Vocabis* pro *dormiat*.

8. Comitans vel concomitans unum pro altero: ut, *pedes ire* pro *iter facere*: *Annibal ibi naves* pro *exercitus Annibalis*.

CAPUT VI.

IRONIA ab Ἴτρος ab opposito ad oppositum.

Quæstio. *Quid sit Ironia?*

Ironia vel *Ironica* pronunciatio est, quæ aliud verbis, aliud mente significat. Ironia vel [1] pronunciationis, vel [2] dictionis, vel [3] sententiæ: nam [1] ipsa pronunciatio eorum, quæ mittuntur, verbis apparet aliter, atque iisdem dicentis.

Quæstio. *Quotuplex sunt Oppositi?*

Oppositi sunt duplicia: { Disparata, — Contraria.

Quæstio. *Disparata quæ sint?*

Disparata sunt res quælibet naturâ diversæ, ac [illegible] quæque unum multis pariter opponitur.

Quæstio. *Contraria quæ sint?*

Contraria sunt res ejusdem generis, naturâ inter se diversæ, quæque unum uni pariter opponitur.

Quæstio. *Quotuplex sit Ironia?*

IRONIA duplex est, quædam dicitur, de alia intelligi-

tur; sive *Affirmatum* de utrâque, sive *Negatum* de alterâ.

Affirmatum de utrâque: ut, Ecl. 3.

Tum credo, cùm me arbutum videre Mycenis,
Atque meâ vites incidere falce novellas.

Ubi per [me] intelligit Damœtam, seipsum nominans Menalcas.

Negatum de alterâ: ut, Ovid. Metam. 3.

——*Nec in his quisquam damnatus & exsul.*

ubi Ulysses Ajacem taxans, negat quenquam fuisse generis damnatum & exsulem fuisse: sed illud ejicitè Ajaci exprobrat, cujus pater Telamon, & patruus Peleus, quòd Phocam tertium fratrem trucidâssent, exsulabant.

Quæst. 33. *Quid est Ironia à Contrario?*

IRONIA A CONTRARIO est, quando ex contrario contrarium significatur: ut, Ter. *O salve bona vir, sanctâ prorsùs justitiâ, sanctis negotiis.*

Quæst. 34. *Quid est Paralepsis?*

PARALEIPSIS est Ironiæ species, quâ affirmamus nos ea præterire, quæ tamen maximè dicimus. Ejus formulæ sunt: *Prætereo, mitto, taceo, sileo, relinquo, omitto, missa facio, prætermitto, relinquam, concedam*, &c. ut, Cic. *Mitto illam primam libidinis injuriam; mitto nefarias generi nuptias; mitto cupiditate matris expulsam maximonia filiam.* Hic simulatè quædam dicuntur *prætermitti*, quæ tamen diserte memorantur.

Quæst. 35. *Quid est Apophasis?*

APOPHASIS est Ironiæ species, quâ negamus nos dicere, aut facere quod maximè dicimus aut facimus: Cic. Ver. 1. *Nec tanta, quæ sunt dicam, ut ea exprimere non possis.*

CAPUT

CAPUT VII.

36. *Quid est Metaphora?*

METAPHORA est Tropus à simili ad simile.

Nihil est autem in rerum naturâ, unde simile duci non potest, indidemque ideò & Metaphora: ut, *Princeps Caput Reipublicæ.*

37. *Quot sunt Classes illarum rerum à quibus ducitur Metaphora?*

Octo præcipuè sunt Classes illarum rerum, à quibus ducitur Metaphora:

I. A Rebus sacris & divinis: ut, *Homo homini Deus.*

II. A Cœlestibus: ut, *Virgilius Poetarum Sol.*

III. Ab Elementis: ut, *Ingenia flamma; Eloquentiæ flumen.*

IV. A Meteoris: ut, *Fulmen orationis.*

V. A Minerálibus: ut, *Aurea secula; ferreum pectus.*

VI. A Vegetabilibus: ut, *Flos nobilitatis.*

VII. Ab Animalibus: ut, *Anglia Insularum ocellus; Latrant Oratores, non loquuntur.*

VIII. A rebus Artificialibus: ut, *Appion Cymbalum mundi,* sic dictus ob garrulitatem. Sic dicimus *nondimare scripta, expolire orationem, amiciclam assuere,* &c.

CAPUT

CAPUT VIII.

38. *Quid est Synecdoche?*

SYNECDOCHE est Tropus partis ad totum, aut contrà: i.e. totius ad partem.

39. *Quotuplex est Pars?*

Pars duplex est: { Membrum, vel / Species.

40. *Quid est Synecdoche Membri?*

SYNECDOCHE MEMBRI est, quando ex membro integrum significatur: ut, tectum pro *domo*: Ridiculum caput, pro *faceto & lepido homine*: Mucro, pro *gladio*: Dux, pro *exercitu*: Anima, pro *homine*.

Sic numerus singularis pro plurali ponitur: ut,

* Hostis *habet muros, ruit alto à culmine Troja.*

pro * *Hostes.* Romanus *sedendo vincit.*

N B. Numerus singularis est pars seu membrum pluralis, non species; præsertim cùm ex unitatibus tanquam ex particulis multitudo omnis constituatur.

41. *Quid est Synecdoche Speciei?*

SYNECDOCHE SPECIEI est, quando ex Specie significatur Genus: ut, cùm ponitur *Aristides* pro *justo*, *Crœsus* pro *divite*; *Mœcenas* pro *patrono*.

Sic infinitum numerum dicimus pro magno: ut,

† *Sexcenta licet ejusmodi proferre.*

† Sexcenta] *Species numeri magni pro numero magno in genere.*

CAPUT IX.

42. *Quid est Synecdoche Totius?*

SYNECDOCHE TOTIUS est, quando ex toto pars significatur.

43. *Quotuplex est Totum?*

Totum est duplex { Integrum vel Genus.

44. *Quid est Synecdoche Integri?*

SYNECDOCHE INTEGRI est, quando ex integro significatur membrum: ut,

Pabula carpsissent Troje, Xanthumque bibissent;
i.e. partem pabuli, partem Xanthi fluvii.

Sic numerus pluralis pro singulari: ut, Nos *populo imposuimus, & Oratores visi sumus*: ubi *de se tantum loquitur Orator.*

45. *Quid est Synecdoche Generis?*

SYNECDOCHE GENERIS est, quando ex Genere significatur species: ut, Homo *pro Catilina.* Virtus *pro fortitudine.* Poeta *pro Homero aut Virgilio.* Orator *pro Demosthene aut Tullio.*

Sic cum vixisse & fuisse dicimus, quæ jam mortua esse, & non extitisse intelligimus.

——Fuimus Troës, fuit Ilium, & ingens
Gloria Teucrorum.——

Hactenus de Tropis. *Vid. sup. Q. 5.*

CAPUT

CAPUT X.

46. *Quid est Figura?*

FIGURA est elocutio, quâ orationis habitus à rectâ & simplici consuetudine mutatur.

47. *Quotuplex est Figura?*

Figura duplex est { Dictionis, vel Sententiæ. *Vid. Quæst. 75.*

48. *Quid est Figura Dictionis?*

FIGURA DICTIONIS est, quâ oratio figuratur dictionibus aptè & jucundè inter sese resonantibus.

49. *Quotuplex est figura Dictionis?*

Figura Dictionis duplex est: vel in sonorum { Dimensione, vel Repetitione. *Vid. Q. 63.*

50. *Quid est figura in Dimensione?*

FIGURA IN DIMENSIONE est suavis ille sonorum in oratione numerus.

51. *Quotuplex est Numerus?*

Numerus duplex est { Poëticus, vel Oratorius. *Vid. Q. 62.*

52. *Numerus Poëticus quid est?*

NUMERUS POETICUS est, qui perpetuis certorum spatiorum legibus adstringitur.

53. *Quotuplex est Numerus Poëticus?*

Numerus Poëticus duplex est { Rythmus, aut Metrum.

54. *Quid est Rythmus?*

RYTHMUS est numerus Poëticus certum syllabarum numerum, nullâ habitâ quantitatis ratione, continens.

Plerunque autem Epistrophen soni conjuncta habet: ut in illo divini Vatis Poëmate.

Dare to bee true: nothing can need a lie;
A fault that need's it most, grow's two thereby.

55. *Quid est Metrum?*

METRUM est numerus Poëticus certis pedibus constans, quorum ultimus ultimum habet indifferentem.

NB. Hujus numeri gratiâ *Metaplasmus* [i.e. transformatio quædam dictionis] permittitur, quando scil. aliquid in eâ deficit, redundat vel immutatur.

56. *Quot sunt Metaplasmi Species?*

Metaplasmi quatuor sunt Species:

I. In eliden do, 2. — Synalœpha — Ecthlipsis —

II. In adden do & auferendo, 6. — Prósthesis — Aphæresis, — Epénthesis — Syncope — Paragóge — Apócope. —

III. In distrahendo & cõtrahendo, 2. — Diæresis — Synæresis. —

IV. In immutando, 5. — Tmesis — Metathesis — Antithesis — Diastole — Systole. —

Quæ omnia nota sunt ex Grammaticâ.

57. *Quid est Tmesis?*

TMESIS est, quæ compositæ voc's par-

tes,

tes, alterius vocis interpositione, dissecat: ut Hor.

Est quadam prodire tenus, si non datur ultra.

i.e. licet quadantenus prodire.

58. *Quid est Metathesis?*

METATHESIS est, quæ literam eandem transponit: ut, *pistris* pro *pristis*, *Tymbre* pro *Tymber*.

Virg Æn. 3. de Scyllâ.

Prima hominis facies, & pulcro pectore virgo
Pube tenus: postrema immani corpore pristis.
Nam tibi Tymbre caput Evandrius abstulit ensis.

Æneid. 10.

59. *Quid est Antithesis?*

ANTITHESIS est, quæ literam unam pro aliâ ponit: ut, *Olli* pro *illi*, *vortunt* pro *vertunt*, *optumè* pro *optimè*.

60. *Quid est Diastole?*

DIASTOLE est, quæ brevem syllabam producit: ut,

Molle meum levibus cor est violabile telis. Ovid.
Cum mulière *marem* fœdere jungens. Mant.

ubi syllabæ naturâ breves in cor & mulière *per Diastolen producuntur.*

61. *Quid est Systole?*

SYSTOLE est, quæ longam syllabam corripit: ut, *tulĕrunt*, *palŭs*:

Matri longa decem tulĕrunt fastidia menses. Virg.
Regis opus sterilisq; din palŭs optaq; remis.

Horat. Art. pro *tulerunt*, *palus*.

Quæ ad numeri Poëtici, sive Carminis rationem pertinent, à Grammaticis petenda sunt, quamvis in Rhetoricâ propriè tradi debent.

CAPUT XI.

61. *Quid eſt Numerus Oratorius?*

NUMERUS ORATORIUS eſt, qui ex pedibus quidem conſtat, ſed incertis & liberis.

Hactenus de figurâ in ſoni dimenſione.

63. *Quatuplex eſt figura in ſoni repetitione?*

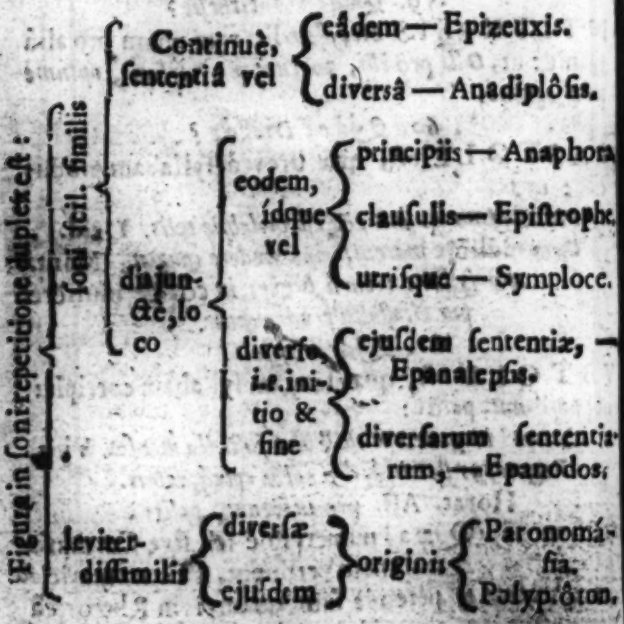

CAPUT

Caput XII.

64. *Quid est Epizeuxis?*

EPIZEUXIS est, quando sonus similis continuè in eâdem sententiâ iteratur.

65. *Quotuplex est?*

Duplex est: vel in { parte vocis — { principii. finis. / voce integrâ.

principii: ut Met. 1.

O utinam posses populos reparare paternis
Artibus; atque animos formatæ infunde è terrâ.

finis: ut de Arusp. resp.

Titus Annius ad illam pestem comprimendam, exstinguendam, funditus delendam natus esse videtur.

in voce integrâ. Virg. Ecl. 5.

Ipsa sonant arbusta, Deus Deus ille, Menalca.

Si, nisi quæ facie potuit te digna videri,
Nulla futura tua est, nulla futura tua est.

66. *Quid est Anadiplosis?*

ANADIPLOSIS est, quando sonus similis continuè in diversis sententiis, *i.e.* in fine præcedentis, & principio sequentis repetitur: ut Virg. Ecl. 10.

Pierides, vos hæc facietis maxima Gallo:
Gallo, cujus amor tantum mihi crescit in horas.

67. *Quid est Climax?*

CLIMAX est, quando Anadiplosis pluribus gradibus continuatur; ut, ad Heren.

Quæ reliqua spes libertati manet, si illis, & quod libet, licet; & quod licet, possunt: & quod possunt, audent: & quod audent, faciunt: & quod faciunt, vobis molestum non est?

CAPUT XIII.

68. *Quid est Anaphora?*

ANAPHORA est, quâ similis sonus iteratur in principiis sententiarum: ut, Virg. Geor. 4.

Te, *dulcis conjux*, Te *solo in littore secum*,
Te, *veniente die*, Te, *decedente*, *canebat*.

69. *Quid est Epistrophe?*

EPISTROPHE est, quâ similis sonus in clausulis iteratur: ut, pro Pom. *ut ejus voluntatibus non solùm cives assenserint, socii obtemperarint, hostes obedirint, sed etiam venti tempestatesq; obsecundârint.*

70. *Quid est Symploce?*

SYMPLOCE est, quâ similis sonus in principiis & clausulis iteratur: ut, Agrar. 1. Quis *legem tulit?* Rullus. Quis *majorem populi partem suffragiis privavit?* Rullus. Quis *Comitiis præfuit?* Rullus.

CAPUT XIV.

71. *Quid est Epanalepsis?*

EPANALEPSIS est, quâ similis sonus in principio & clausulâ ejusdem sententiæ repetitur: ut, Æneid. 1.

Multa *super Priamo rogitans, super Hectore* multa.

72. *Quid est Epanodos?*

EPANODOS est, quâ similis sonus in principio & clausulâ diversarum sententiarum, seu interce-

dente

cedente Anadiplôsi iteratur: ut, Virgil. Eclog. 8.

Crudelis mater *magis*, *an puer improbus ille?*
Improbus ille puer, crudelis tu quoque mater.

Whether the worſt, the childe accurſt,
Or elſ the cruel mother?
The mother worſt, the childe accurſt,
As bad the one as th' other. T. P.

CAPUT XV.

73. *Quid eſt Paronomaſia?*

PARONOMASIA eſt, cùm dictio, literæ aut ſyllabæ alicujus commutatione, ſignificatione quoque commutatur: ut, Cat. 1. ut, *Non emiſſus ex urbe, ſed* immiſſus *in urbem eſſe videatur.*

74. *Quid eſt Polyptoton?*

POLYPTOTON eſt, cùm ejuſdem originis variis caſibus voces inter ſe conſonant: ut, Æn. 4.

Littora littoribus *contraria*, fluctibus undas
Imprecor, arma armis. ———

Mors, morbi, morbi morbos, nisi mors abſit,
Æternæ vitæ pœnas clauſa ſoluit.

CAPUT XVI.

75. *Quid eſt figura Sententiæ?*

FIGURA SENTENTIÆ eſt Figura, quæ rectam ſententiam aliquo animi motu afficit.

76. *Quotuplex*

76. *Quotuplex est?*

Duplex est, in
- Logismo
  - 1. Ecphonesis.
  - 2. Revocatio sui ipsius, quæ vel
    - Antecedentis correctio — Epanorthósis.
    - Consequentis reticentia — Apoſiopésis.
  - 3. Apostrophe.
  - 4. Prosopopœïa.
- Dialogismo. *Vid. Quæst. 92.*

77. *Quid est Logismus?*

Logismus est, quando sine collocutione sententia figuratur.

78. *Quotuplex est?*

Quadruplex est: Ecphonésis, & sui-ipsius Revocatio: Apostrophe, & Prosopopœïa.

79. *Quid est Ecphonésis?*

ECPHONESIS est figura in Logismo per adverbium exclamandi expressum vel intellectum.

N. B. Ista figura magnum prorsus est animi commovendi instrumentum, & quidem affectuum variorum.

80. *Quot modis fieri solet exclamatio?*

1. Admirationis; ut, *O clementiam admirabilem!*
2. Desperationis; ut, *O frustrà mei suscepti labores!*
3. Optationis; ut,

O utinam tunc, cùm Lacedæmona classe petisset,
Obvius insanis esset adulter aquis.

4. Indignationis; *O scelus! O pestis! O labes!*
5. Irrisionis; *O stultos Camillos, Curios, Fabricios, Calatinos, Scipiones, Marcellos, Maximos! O numentum Paulum! rusticum Marium!*

6. Obtestationis;

Fieri solet per modum

6. Obtestationis; *Proh Deûm atq; hominum fidem!*
7. Gaudii; *O populares! requis me hodie fortunatior!*
8. Commiserationis & doloris; ubi usurpantur *ah, heu, eheu, ehei*: ut Cic. Offic. 1 *O domus antiqua! heu quàm dispari domino dominaris!*
9. Invocationis, vel compellationis; ut, *Dii maris & cœli! Dignissime Vir! Amplissime Præsul!*
10. Deprecationis; ut, Æn. 1.

Dii tibi (siqua pios respectant numina, siquid usquam justitiæ est, & mens sibi conscia recti)
Præmia digna ferant! ——

11. Imprecationis; ut, Æn. 2.

At tibi pro scelere (exclamat) pro talibus ausis
Dii (siqua est cœlo pietas, quæ talia curet)
Persolvant grates dignas! ——

81. *Quid est Epiphonema?*

EPIPHONEMA est exclamationis species, quæ ad finem rei narratæ & explicatæ addi solet: ut, cum Virgilius exposuisset omnes causas, quibus Juno Romanos persequebatur, tandem acclamat,

Tantæ molis erat Romanam condere Gentem.

Æneid. 1.

82. *Quid est Revocatio sui-ipsius?*

REVOCATIO SUI-IPSIUS est quando revocatur quidpiam: & est ardentioris sermonis veluti refrigeratio.

83. *Quatuplex est?*

Duplex est { Epanorthôsis, seu / Apoliopesis.

84. *Quid est Epanorthôsis?*

EPANORTHOSIS est, quando antecedens aliquid corrigendo revocatur: ut, Ter. Heaut. *Filiam unicam*

unicum adolescentulum habeo: ah quid dixi? habere me? imò habui Chremē: nunc habeam, nēcne incertum est.

86. *Quid est Aposiopésis?*

APOSIOPESIS est, quâ sententiæ inchoatæ cursus revocatur, partem aliquam, quæ tamen intelligatur, retieendo: ut, Ter. Eun.

Ego te fwcifer, si vivo.

CAPUT XVII.

87. *Quid est Apostrophe?*

APOSTROPHE est, quando oratio ad alienam personam convertitur, quàm institutæ oratio requirit: ut, Metam. 1.

——*Dii cœptis (nam vos mutâstis & illas)*
Adspirate meis.——

Quot modis fieri solet Apostrophe?

Apostrophe fit variis modis.

1. Ad Deum: ut, *sit misericordia tua, Jehova, super nos quemadmodum speramus in te.*
2. Ad Angelos bonos: ut, *Vos, sanctissimi angeli, testes vobis mea innocentia.*
3. Ad Angelos malos: ut, *Sanguis Jesu Christi nos purgat ab omni peccato; Quid ergo tibi vis Satan, quando contra unum mihi insurgis.*
4. Ad Adversarios: ut, *Quousque tandem, Catilina, abutere patientiâ nostrâ?*
5. Ad ipsum Oratorem: ut, ut quid *perturbaris anima mea? quin te convertis ad Deum, teque sinum ejus suavem excerpis solicitudinem.*
6. Ad Auditores præsentes: ut, *Te nunc appello P. Sergi, Te Metelle.*
7. Ad Absentes: ut, *De rebus tuis gestis, M. Marcelle, nulla unquam conticescet ætas.*

8. Ad

8. Ad Mortuos: *Sic est auditores; Facundia ad omnia utilis. Provoco ad te Cicero, eloquentia parens.*
9. Ad Bestias: ut, *Vos adeste ciconiæ, & ingratitudinem hominum redarguite.*
10. Ad Res inanimatas: ut, *Vos agri, vos parietes, obtestor; annon sudabatis, cùm tantum nefas hâc luci perpetrabatur?*

88. *Quid est Prosopopœia?*

PROSOPOPOEIA est, quâ alienam personam oratione nostrâ loquentem fingimus. Sic Virg. sub Æn. personâ.

O Socii! (neque ignari sumus antè malorum)
O passi graviora! dabit Deus his quoque finem, &c.

89. *Quotuplex est?*

Duplex est: { Imperfecta. / Perfecta.

90. *Quid est Imperfecta?*

IMPERFECTA est, cùm sermo alienæ personæ leviter & obliquè repræsentatur: ut, pro lege Manil. *Hi vos (quoniam liberè loqui non licet) tantò rogant, ut se quoque sicut cæterarum provinciarum socios dignos existimetis, &c.*

91. *Quid est Perfecta?*

PERFECTA est cùm tota fictio personæ oratione nostrâ plenè repræsentatur.

CAPUT XVII.

92. *Quid est Figura in Dialogismo?*

FIGURA IN DIALOGISMO est, cùm sententia figuratur in collocutione, quæ consistit in interrogatione & responsione.

93. *Quotuplex*

93. *Quotuplex est?*

Duplex est { interrogatio { Deliberatio { nobiscum — Aporia; cum aliis — Anacœnôsis. / Occupatio — { Prolépsis & Prosapódosis. } } } / responsio { facti / dicti } Condonatio { Epitrope. / Synchoréſis. }

94. *Quid est Aporia?*

APORIA est deliberatio nobiscum: ut, Virg. Æn. 4.

En quid agam? rursúsne procos irrisa priores
Experiar? Nomadumq; petam connubia supplex? &c.

tandem responsio addubitationis sequitur:

Quin morere, ut merita es, ferroq; everte dolorem.

95. *Quid est Anacœnôsis?*

ANACOENOSIS est deliberatio cum aliis: ut, Cic. pro Quint. *Quid denique? quid censetis? cedò si vos in eo loco essetis, quid aliud faciſsetis?*

96. *Quid est Occupatio?*

OCCUPATIO est, cùm alieni consilii interrogationem occupamus, eique responsionem subjicimus.

Hæc { à priore parte Prolépsis sive προφορὰ / à posteriore parte Prosapódosis ἀνθυποφορὰ } dicitur.

Προφορὰ objectionem proponit: cujus signa ferè sunt, *Etsi, licèt, quanquam, dicat aliquis, quærat aliquis, miretur aliquis, at inquis, at inquat aliquis, &c.*

Ἀνθυποφορὰ objectioni respondet; cujus signa ferè sunt, *tamen, at inquam ego, respondeo tamen in modum, hîc talem comperiam vobis responsionem, &c.*

N. B.

N.B. Prolépsis ferè Prosopopœiam conjunctam habet: ideóque aliàs { obliqua / directa } est.

OBLIQUA est, quæ imperfectam solummodo Prosopopœiam adjunctam habet; ut, Cic. pro Amer. *Credo ego vos (Judices!) mirari, quid sit, quòd cùm tot summi Oratores hominesq; nobilissimi sedeant, ego potissimùm surrexerim, &c.*

tandem responsio subjungitur:

Quæ me igitur res præter cæteros impulit, ut causam Sexti Roscii reciperem?

DIRECTA est, quæ plenam habet Prosopopœiam: ut, Cic. pro Cælio. *Dicet aliquis, hæc igitur est tua disciplina? sic tu institues adolescentes?*

CAPUT XIX.

97. *Quid est Epitrope?*

EPITROPE est, cùm facti cujuspiam licentia condonatur.

98. *Epitrope quotuplex est?*

Epitrope duplex est { Seria. / Ironica.

Seria: pro Flacco. *Tribus Græcis literas; de multarum artium disciplinam, non adimo sermonis Latini, ingeniorum acumen, dicendi copiam; denique etiam, quod sibi alia sumunt, non repudio: testimoniorum religionem & fidem nunquam ista natio coluit.*

Ironica: ut, —— *Nec, te teneo, nec dicta refello.*
I, sequere Italiam ventis: pete regna per undas.

99. *Quid*

99. *Quid est Synchorésis?*

SYNCHORESIS est, cùm dictum aliquod, aut argumentorum condonatur: ut, *Sit sacrilegus, sit fur, sit flagitiorum omnium vitiorumq; princeps; at est bonus Imperator.*

CAPUT XX.

Hactenus de Elocutione, primâ Rhetorices parte, in Tropis & Figuris expositâ.

100. *Quid est Pronunciatio?*

PRONUNCIATIO est externa exornatio orationis.

Quare dicitur Externa?

Externa dicitur ad differentiam Elocutionis, quæ est interna exornatio orationis.

101. *Quot sunt Pronunciationis partes?*

Pronunciationis partes duæ sunt: { Vox, seu *Prolatio.* / Gestus, sive *Actio.*

De Prolatione Canones.

I. *Oratio non eodem tenore, sed grata è vocis varietate proferenda.*

Perpetua enim μονοτονία turpis & ingrata est.

II. *Nè sit Vox gravissima, nè ve acutissima.*

Nam submisso illo murmure, debilitatur omnis intentio: contrà autem, omnia clamosè dicere, insanum est. Et quod majus insciæ fue-

sit

rit argumentum quàm clamore applausum quærere velle? quales veriùs *clamatores* dixeris, quàm *oratores*. Cicero eos claudis esse similes dicebat: nempe quia ut hi ob imbecillitatem suam ad equum confugiunt: ità isti in voce Stentoriâ, tanquam in jumento, fiduciam omnem apud imperitos reponunt. Atqui ut bene olim dictum fuit, cognoscitur Orator οὐκ ἐκ τῆς φωνῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς γνώμης, non ex voce, sed ex mente. *Voss.*

III. *Singulæ dictionis syllabæ, præsertim extremæ, cujusq; distinctè & clarè proferantur.*

Quia terminationis occultatio occultat ferè sensum sententiæ: hîc tamen supinâ discentium (nè dicam docentium) negligentiâ in scholis nonnullis nimiùm peccatur.

IV. *Emphatica, aliaq; præcipua notæ verba, præsertim antitheta seu invicem respondentia, paullo altiorem vocis & tonum & sonum requirunt*: ut,

An linguâ *&* ingenio *patrem fieri aditus ad civitatem potuit*; manu *&* virtute *non potuit?* hîc verba emphatica, *linguâ & manu, ingenio & virtute* invicem respondent: ideóque elatiori voce proferenda sunt.

V. Sit *Vox*, quantum *ad orationis partes*.

1. *In exordiis*, submissa ac verecunda.
2. *In narratione*, simplex & aperta, familiari colloquio similis.
3. *In Propositione*, tardior & clarior.

4. *In confirmatione* sit varia: nempe in
   - *explicando* tacta & media inter acutam & gravem.
   - *probando* gravia, agilia, & acria.
   - *amplificando* contenta, fortia & penetrantia.

5. *In confutatione*, sit vehementior & severior; & si efferenda sit Ironia, jocosa.

6. *In Epilogo* excitata, quasi parta victoria.

VI. *Ratione affectuum, sit Vox*

1. *In miseratione*, flexibilis, plena, interrupta, flebilis.

2. *In iracundia*, acuta, incitata, crebrò interrupta, nutans, vacillans, & proferens verba tertiata.

3. *In metu & verecundia*, contracta, demissa, hæsitans & abjecta.

4. *In voluptate*, lenis, tenera, effusa, hilarata, remissa.

5. *In dolore sine commiseratione*, gravis & obducta sono, & pressu imo.

6. *In dolore cum commiseratione*, tristis, blanda, & submissa.

7. *In*
   - *blandiendo*
   - *fatendo*
   - *satisfaciendo*
   - *rogando*

   lenis & submissa.

8. *In*
   - *suadendo*
   - *monendo*
   - *promittendo*

   gravis ac fortis.

9. *In consolando* tristis, blanda & submissa.

10. *In laudando*, gratiarum actione, & similibus, læta, magnifica, & sublimis.

De

De Gestu Regulæ.

Quæ sunt de { Totius corporis. / Singularum partium.

Totius corporis.

I. *Corpus inter perorandum sit secundùm naturam erectum & elevatum.*

II. *Corpus modestè moveatur*, nè sit immobile instar trunci, aut agitetur instar rami à ventis impulsi.

Singularum partium.

III. *Caput* erigatur in causâ bonâ: demittatur modicè ad significandum modestiam, verecundiam & humilitatem: cætera sit erectum secundùm naturam.

V. *Oculi* aperti significant favorem; immoti & blandi fiduciam; immoti & rigidi vehementiam; conniventes dissimulationem, exspectationem, & admirationem.

V. *Cervice* utendum erectâ, non tamen rigidâ.

VI. *Humeri* non attollantur nimis, aut contrahantur.

VII. *Brachia* modicè projiciantur, & dextrum potiùs quàm sinistrum faciat gestum.

VIII. *Manus* optimè à sinistro incipiat latere, ac dextro deponitur.

X. *Pectus* feriatur, & femur in affectibus vehementioribus.

X. In *Pedibus* observetur { Status. / Incessus.

In dextrum aut lævum latus vacillare, alternis pedibus insistendo, ridiculum est. *Suppleſio* tamen *pedis* in contentionibus & incipiendis & finiendis, est opportuna.

Incessus permissus est Oratori, sed rarus & tantùm in causſis publicis, ubi Suggestum amplum & spatiosum est: discursare autem ineptissimum.

Atque hæc de Gestu Corporis sufficiat monuisse: reliqua quæ ad Actionem pertinent, exercitationi relinquemus: cui plus hoc agendi artificium debet quàm Præceptis.

FINIS.

APPENDIX
DE
Figuris Secundariis.

Primariis Dictionis ſententiæ Figuris (οὗς ἐν τοῖς πρώτοις εἴπομεν) adjiciantur totidem in utroque genere, ſecundariæ.

Figuræ Dictionis, octo:

1. *Ellipſis.*
2. *Pleonaſmus.*
3. *Aſyndeton.*
4. *Polyſyndeton.*
5. *Hyperbaton.*
6. *Anaphora.*
7. *Epiſtrophe.*
8. *Gradatio.*

Quæſt. 1. *Quid eſt Ellipſis?*

ELLIPSIS eſt, quando verbum aliquod in conſtructione neceſſarium, omittitur, ad exprimendum affectum. Ita *admirationem* præ ſe fert imperfecta illa Veneris locutio.

Æn. 1. *Sed vos, quibus dira fas odium, &c.* [*eſſe.*]

Et illa Pamphilæ *indignationem.* Ter. Andr. Act. 1. Scen. 5. *Tantumne rem tam neglegenter egiſti?* ubi deeſt [*Decet.*]

Quæſt. 2. *Quid eſt Pleonaſmus?*

PLEONASMUS eſt, quando verbum aliquod in oratione redundat.

NB. Indicat autem, cum emphaſin, vehementiam, aut certitudinem: ut, *ibi genuinas hiſce oculis vidi.* Sed qui talem emphaſin non habet, otioſus eſt, & vitioſus.

Quæst. 3. *Quid est Asyndeton?*

ASYNDETON est, quando, in vocabulorum [illegible] conjeriem omittitur conjunctio copulativa, [illegible] celeritatem & acrimoniam: ut, *Tot res repe[illegible] circumvallant, unde emergi non potest; vis, egestas, injustitia, solitudo, infamia.* Ubi singulæ voces asyndeta sunt emphaticè.

Quæst. 4. *Quid est Polysyndeton?*

POLYSYNDETON est, quando conjunctiones, ob orationis gravitatem, neque etiam ornatum, redundant: ut Liv. lib. 8. Dec. 3. *Et somnus, & otium, & epulæ, & scorta, & balnea corpora atque animos enervant.*

Quæst. 5. *Quid est Hyperbaton?*

HYPERBATON est verborum, a recta constructionis ordine, in alium concinniorem, elegantiæ & varietatis ergò, transpositio: ut, *in prima primæ orationis sententia. Quæ res in civitate duæ plurimum possunt, eæ contra nos ambæ fuerunt in hoc tempore, summa gratia & eloquentia: quarum alteram (C. Aquili!) vereor, alteram non valde: Eloquentia C. Hortensii, nè me dicendo impediat, gratia Sex. Nævii, nè per eum Quintia vincat, id verò non mediocriter pertimesco.* Naturalis enim ordo longè diversus est: *Gratia & Eloquentia summa, quæ duæ res possunt plurimum in civitate, ambæ eæ faciunt contra nos in hoc tempore: quarum vereor alteram (C. Aquili!) ne eloquentia alteram: commovere me nemini, nè eloquentia C. Hortensii impediat me dicendo: pertimesco verò ne gratia Sex. Nævii vincat P. Quintia.*

Quam hic ordo absonus, quàm ingratus sit!

Quæst. 6.

Quæst. 6. *Quid est Zeugma?*

ZEUGMA est, cùm verbum aliquod, aut adjectivum, semel in sententiâ expressum, ad plura, diversorum generum, numerorum aut personarum, suppositâ referatur, cum quorum proximiori concordat: ut, *Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia*: est autem triplex.

Prozeugma, cùm vox illa communis exprimitur in principio: ut,

——Sunt *nobis mitia poma,*
Castaneæ molles, & pressi copia lactis.

Mesozeugma, cùm in medio: ut,

Semper honos, nomenq́, tuum, laudesq́, manebunt,

Hypozeugma, cùm in fine: ut, Ovid.

Non Venus & vinum sublimia pectora fregit.

Quæst. 7. *Quid est Antithesis?*

ANTITHESIS est, cùm Oppositæ [seu Antitheta] in oratione invicem respondent: ut,

Obsequium amicos, veritas odium parit.

Quæst. 8. *Quid est Græcismus?*

GRÆCISMUS [sive Hellenismus] est, quando constructio Græcæ linguæ propria, in sermone Latino usurpatur: ut, *Canum degeneres caudam sub alvum reflectunt. Nigra lanarum nullum colorem bibunt.* Sic Græci Isocr. Αἰσχρὸν δὲ τοὺς μὲν γεγραφεῖς ἀφικνεῖσθαι τὰ καλὰ τῶν ζώων, τοὺς δὲ παῖδας μὴ μιμεῖσθαι τοὺς αὑτῶν τοὺς γονέας.

His addantur

HYSTEROLOGIA [sive Hysteron Proteron] cùm, in oratione, quod naturæ ordine præcedit, sequitur: ut, Virg.

Postquam altos tetigit fluctus, & ad aequora venit.

ANTIPTOSIS, cùm casus pro casu ponitur: ut, *urbem, quam statuo, vestra est.*

HYPALLAGE, cùm duæ dictiones commutant casus: ut, *Dare classibus Austros*; pro, *dare classes Austris.*

Figuræ sententiæ decem:

1. *Parrhésia.*
2. *Erotésis.*
3. *Parémbesis.*
4. *Parásbesis.*
5. *Periphrasis.*
6. *Synonymia.*
7. *Hypotypósis.*
8. *Pronunciatio.*
9. *Transitio.*
10. *Rejectio.*

Quæst. 1. *Quid est Parrhésia?*

PARRHESIA est, cùm rem invidiosam, aut odiosam liberè eloquimur, apud eos, quos vereri debemus. Et est duplex: vel quâ crimen nobis intentatam confidenter fatemur & defendimus: vel quâ aliis crimina audacter objectamus & reprehendimus.

Quæst. 2. *Quid est Erotésis?*

EROTÉSIS est locutio, quâ aut

1. Scisciramur; ut,

—— cujum pecus? an Melibœi?

2. Instamus; ut

Quousque tandem Catilina, abutêre patientiâ nostrâ?

3. Contrarium

3. Contrarium vehementer enunciamus: interrogatio enim affirmativa vehementer negat, negativa vehementer affirmat.

Quæst. 3. *Quid est Parenthesis?*

PARENTHESIS est sententiola sententiæ partibus commodè inserta; sed nec cum priori, nec cum posteriori cohærens. De quâ duæ notantur Regulæ.

1. Nec longa, nec frequens sit: quia hiulcam reddit orationem & obscuram.

2. Parenthesis Parenthesi rarò inseratur.

Quæst. 4. *Quid est Paralepsis?*

PARATHESIS est, quando, declarationis & distinctionis gratiâ, nomen nomini in eodem casu apponitur: ut, *Lupum* [piscem] *non vidit Italia.*

Quæst. 5. *Quid est Periphrasis?*

PERIPHRASIS est rei, quæ verbo uno dici potest, per plura explicatio.

N B. Hæc quatuor præcipuè modis fit.

1. Cùm patria, secta, aut facinus proprii nominis loco ponitur: ut, *Venusinus poëta* pro *Horatio. Sulmonensis Vates* pro *Ovidio. Peripateticæ Scholæ princeps* pro *Aristotele. Stoïcæ familiæ pater* pro *Zenone. Everſor Carthaginis* pro *Scipione. Trojani Belli ſcriptor* pro *Homero.* Ὁ τὰ ἐθνικὰ γεάψας, *Stephanus.* Ὁ τὰς τάξεις ἐξηγησάμενος, *Hermogenes Rhetor.* Ἀλεξανδρεὺς ῥήτωρ ὁ τὰ ἐρωτικὰ παίξας, *Achilles Statius.*

2. Etymologiâ, cùm videlicet nominis rationem explicamus: ut, *Alienæ hæreditatis captator*, pro *hæredipetâ. Vir ſapientiæ ſtudioſus*, pro *philoſopho. Veri Dei cultor*, pro *Chriſtiano.*

3. Nomine

3. Notatione, cùm notis aut signis quibusdam accidentium rem quampiam designamus: ut, *Caput uno scalpit digito*, pro *multis*. *Cubito se emunxit*, pro *Suffurcinario*.

4. Pinitione: ut, *Ars ornatè dicendi*, pro *Rhetorica*. *Legum ac civium libertatis oppressor*, pro *Tyranno*.

Quæst. 6. *Quid est Synonymia?*

SYNONYMIA [seu Palilógia] est congeries Synonymorum: ut, Virg. Æn.

Quem si fata virum servent, si vescitur aurâ
Ætheriâ, nec adhuc crudelibus occubat umbris.
Non inferior, &c.

Quæst. 7. *Quid est Hypotypósis?*

HYPOTYPOSIS est, cùm res tota ità particulatim & ordine exprimitur, ut coràm videri videatur.

Quæst. 8. *Quid est Præmunitio?*

PRÆMUNITIO [sive Præparatio] est, quando adversùs eorum, quæ dicturi sumus, reprehensionem, nos præmunimus, rationem aliquam aut causam prætendentes.

Quæst. 9. *Quid est Transitio?*

TRANSITIO est, quâ connectuntur partes orationis.

Duplex est.

1. Perfecta, quâ dicitur & quid dictum sit, & quid dicendum: ut, Virg. Georg.

Hactenus arvorum cultus & sidera cœli:
Nunc te Bacche canam, &c.

2. Imperfecta, quâ, aut quid dictum, aut quid dicendum sit, dicitur: ut Salust. in Jugurth. *De Africâ & ejus incolis ad necessitudinem rei satis dictum.*

Fit

Fit octo modis:

I. Ab æquali: ut, *At hæc erant jucundissima, nec minùs voluptatis attulerunt illa.*

II. Ab inæquali: ut, *Sed hæc utcunque ignoscenda, illud quis ferat? audistis gravissima, sed audietis graviora.*

III. A simili: ut, *Hæc perfida designavit, cujus generis sunt & illa, quæ nuper Romæ patrâsse dicitur.*

IV. A contrario: ut, *Sed hæc juvenis peccavit, nunc senis virtutes audietis.*

V. A diverso: ut, *De moribus habes, nunc de doctrinâ reliquum est ut dicamus.*

VI. Quasi per occupationem: ut, *Jam ad reliqua properabimus, si prius illud unum adjecérimus.*

VII. Per reprehensionem: ut, *Quid his immorer? ad id, quod est hujus causæ caput, festinet oratio.*

VIII. A consequentibus, sive à relativis: ut, *Habes quid in illum contulerim beneficiorum, nunc quam gratiam mihi retulerit, audi.*

Quæst. 10. *Quid est Rejectio.*

REJECTIO est, cùm aliquid aut in alium locum, aut in aliud tempus rejicimus; aut omnino à causâ & oratione nostrâ removemus: ut, *Sed de Lucullo alio dicam loco: & ità dicam, ut neque vera laus ei detracta oratione meâ, neque falsa afficta esse videatur.*

De his rebus alio tempore dicetur.

N B. Scitum est causam in tempus conferre, cùm afferre plura, si cupias, non queas.

Omnia

Tit. 66. De Adverbiis.

Ab inæquali: ut, Sors hæc nunquam æqualem, illud
Ab inæquali: ut, Sors hæc nunquam æqualem, illud
A divisis: ut, Hæc perfidia a Romanis, cæpit Græcis.
A contrariis: ut, Sed hæc parvis proderit, nunc ille
A diversis: ut, De moribus habes, nunc de studiis
Ex occupationum: ut, Quam qui rationem
Per repercussionem: ut, Quid his immorabor? ad
A conjunctionibus, sive a relativis: ut, Habes
Ex conjugatis: ut, Scit aliquid aut in alium lo-
cum, aut in aliud tempus reponimus; aut omnino
a causa & occasione nostra removemus: ut, Sed
de eundo dicemus: & ita dicam, ut neque
vera loqui videamur.

De his verbis ad tempus dictis.

Omnia ferè hujus Artis vocabula ut & aliarum) origine Græca sunt. Eorum igitur natales indigitare, Etymologiæque rationem, in juniorum gratiam, explicare, & hoc in loco subjicere visum est.

Περὶ τὸ ὀρθῶς διδάσκειν δεῖ πρῶτον ἐξετάζειν τὰ ὀνόματα. Arist.

RHETORICA [subintellige, *Ars*, vel *facultas*.] Ῥητορικὴ [sc. τέχνη] à ῥέω dico ; quia est ars ornatè dicendi ; ῥέω autem hoc modo formatur ; εἴρω dico est insitum : Fut. — ἐρῶ. Ἰωνικῶς δὲ ταχύνουσι — ἀρῶ dicam. unde deducitur Præsens novum — ἀρέω dico : καθ' ἁλῶσιν — ῥέω (sicut ab ἀρόω fit ῥόω) Fut. ῥέσω, Præter. ἐρρύηκα. Articè εἴρυκα (ut εἴλοφα pro λέλοφα) præter. pass. ἐρρήθην — ἐρρύησαν — ἐρρύην). Unde ῥῆμα — ῥῆσις — ῥήτωρ, & ῥητορικὴ.

Tropus, τρόπος à præt. med. τέτροφα, quod à τρέπω, muto, immuto : est enim λέξεως ἐκτροπὴ, *deflexio à communi usu, & propriâ significatione.* Cic. lib. de clar. Orat. *Omnem orationem Græci putant, si verborum immutationibus utantur, quas appellant τροπους, & sententiarum, orationisque formis, quas vocant σχήματα.*

Catachrésis, κατάχρησις, abusio, à κατάχρᾶσθαι — ῶμαι, abutor: quia alienis abutimur, cùm propria deficiunt: à χράομαι, pro χρῆσθαι, χρᾶσθαι, &c. unde χρῆσις, & cum præp. κατὰ (contrarium significante) κατάχρησις.

Hyperbole, ὑπερβολὴ, superlatio: ab ὑπερβάλλω, superjicio, quia alicujus augendi, minuendive causâ superat veritatem.

Auxésis, αὔξησις, augmentum, incrementum, ab αὔξω — ῶ (pro quo in usu est ἀύξω) quia amplificando rem auget.

Miôsis, μείωσις, imminutio, extenuatio, ἐλάττωσις: à μείω — ῶ, minuo, minorem reddo; ex compar. μεῖον, ut Synonymum ἐλάττωσις ex ἔλαττον.

Tapinôsis, ταπείνωσις, humiliatio, submissio, à ταπεινόω — ῶ, humilem reddo, submitto: quia hâc figurâ rei magnitudo & dignitas verbis minuitur.

Metalépsis, μετάληψις, transsumtio, ἀπὸ τῆ μεταλαμβάνω, quod inter alia significat transsumo. Variè sumitur. *Apud Rhetoras* est status quidam, nempe controversia quædam judicium præcedens: ità dicitur, quia à judice in judicium, ab accusatore in accusatorem, à tempore in tempus, à loco in locum, vel denique cùm negatur, agendum hâc lege, hâc pœnâ, ob hoc crimen. Voss. l. 1. c. 10.

Μετάληψις *apud Poëtas* est, cùm nomina ejusdem significationis inter sese permutantur: ut cùm γλαυκὴ (*pupilla*) ponitur pro puella: quia κόρη etiam illa duo significat. Quintil. lib. 8. c. 6. *Superest ea in iis, quæ aliter significant,* μετάληψις, i. e. transsumtio, *quæ ex alio in aliud velut quam præbet, tropus & tarissimus & maximè improprius. Est enim hæc in Metalepsi natura, ut inter id quod transfertur, sit medius quidem gradus, nihil*

ipse

ipse significans, sed proximus transitum, quem propius magis affectamus, ut habere videamur, quàm ut ullo in loco desideremus. Itaque hæc Metalepsis est in unâ voce continuatio tropi per successionem significationum: sicut Allegória est continuatio troporum in diversis dictionibus, & hæc aliquando confunduntur. Ideo Eustath. μετάληψιν alicubi exponit ἀλληγορίαν, & μεταλαμβάνω ei est allegoricè significare.

Μετάληψις apud Grammaticos, quæ alio nomine κλίσις, cujus usus est in constructione, quum casus qui præcedit suum ἀκολουθίαν non servat, sed in alium μεταλαμβάνει aut μεταπλάττει, cujus schematis exempla vide apud Eustathium, pag. 103.

Λαμβάνομαι, perf. εἴλημμαι (Attice εἴλημμαι) λέλημμαι, &c. indè λῆψις, & cum præp. μετ, μετάλημψις.

Allegória, ἀλληγορία, inversio, permutatio, cùm aliud verbis, aliud sensu proponitur: ab ἄλλο & ἀγορία, i.e. ἀγορεύω dico: ἄλλο γὰρ ἀγορεύει, ἄλλο δὲ νοεῖ, continet illa plures translationes & continuas, ideóque perpetua etiam Metaphora dicta est, ut Hor. lib. 1. Od. 14.

O Navis, referent in mari te novi
Fluctus: O quid agis? fortiter occupa
Portum, &c.

in quâ *navem* pro republicâ; *fluctum tempestates* pro bellis civilibus; *portum* pro *pace* & concordiâ intelligi voluit.

Metonymia, μετωνυμία, transnominatio, à præp. μετ, & ὄνομα nomen. A Fabio exponitur nominis pro nomine positio: cujus vis est (inquit) pro eo quod

quod dicitur, causſam propter quam dicitur, po nere.

Ironía, εἰρωνεία, *ſimulatio, irriſio*: ab εἴρω *dico*: und εἴρων *ſimulator*, qui aliter dicit ac ſentit: ex qu εἰρωνεία accipi ſolet pro *diſſimulatione*, quâ al ter ſentimus, aliter loquimur.

Paralípſis, παράλειψις, *prætéritio*, à παραλείπω, *prae mitto, omitto, relinquo.* Eâ utimur, quia res noc aut parvæ ſunt, aut quia ingratæ futuræ exiſt mantur, eadem & παρασιώπησις dicitur.

Apóphaſis, ἀπόφασις, *negatio*, ab ἀποφημι, *nego.*

Metáphora, μεταφορὰ, *tranſlatio*, à μεταφέρω, *transfer*

Synecdoche, Συνεκδοχὴ, *comprehenſio*, à Συνεκδέχο μαι *comprehendo*, vel *una excipio*; quia eſt tropu quo ex uno plura intelligimus, parte totum ſpecie genus, præcedentibus ſequentia, vel con trá. Quintl. lib. 8. c. 6.

At *Grammaticis* Συνεκδοχὴ vocatur, cùm no men aut verbum univerſale reſtringitur ad par tem, vel aliquid ſaltem ſpeciale, quod per ac cuſativum eſſertur: ut, *rubet capillos.* Synecdo dochen autem appellant, quia particulare com prehenditur ab univerſali. Alii malunt vocare ἄλλαξιν præpoſitionis *ſecundùm*: ut apud Græco intelligi ſolet κατὰ. Voſſ. Partit. Orat. l. 4. c. 6.

Rhythmus, ῥυθμὸς, numerus, qualis eſt in Muſicâ ῥυθμὸς ab Heſychio exponitur κανὼν, μέτρον τάξις, μέλος ἔυφωνον, ἀκολουθία, τάξις, σύν θεσις. Suid. τάξις ἐμμελὴς ἀκολούθε ἁρμονίας. 1. *Eſt ordo motionis*, 2. *Numerus muſicus*, qui certo temporum ſpatio conſtat. 3. *Numerus oratorius.* 4. *Numerus Poëticus*, præcipuè certa in verſibus homœoptotis menſura, ἀπὸ τῦ ῥύω

ῥύσω

ῥίσσω, frango, frangi, fractum, fragilis, & ῥῆσις, ῥῆγμα, ῥῆξις, ῥηγνύω, ῥήσσω, ῥήγνυμι, ῥήσσω. Ἔτυμον, ἀπὸ τοῦ ἔρω, τὸ λέγω, ἐρῶ, ἐρεῖς, ἐρεῖ, ἐρῶμεν, ἐρεῖτε, ἐροῦσι, ἐρῶν, ἐρῶσα, ἐροῦν, ἐρῶντος, ἐρούσης, ἐροῦντος, ἐρῶντι, ἐρούσῃ, ἐροῦντι, ἐρῶντα, ἐρῶσαν, ἐροῦν, ἐρῶντες, ἐρῶσαι, ἐροῦντες, ἐρούσας, ἐρῶντα, ἐρῶντος, ἐρούσῃ, ἐρούσαις, ἐρῶσι, ἐρούσαις, ἐροῦσι, ἐρούσαις, ἐροῦσι, ἐρούσαις, ἐροῦ

Metáthesis, μετάθεσις, transpositio: à μετὰ & τίθημι pono.

Anástrophe, ἀνάστροφη, ab ἀνὰ pro, & στρέφω.

Diástole, διαστολὴ, extentio, dilatio, dilatatio: figura qua syllaba contra naturam extenditur, proferúrq; ore διεσταλμένῳ dilatato & dilatato, cùm tamen sit pronuncianda συσταλτέα i.e. contracta: à στέλλω, præt. m ἔσταλκα, unde cum præp. διαστολή. Aliter vocatur ἔκτασις i.e. extensio.

Systole, συστολὴ, correptio: cui opponitur διαστολή; præt. med. ἔστολαι.

Epizeúxis, ἐπιζεύξις, adjunctio, ab ἐπιζεύγνυμι, conjungo, desuper innecto.

Anadiplôsis, ἀναδίπλωσις, reduplicatio, à præp. ἀνὰ & διπλόω—ῶσω, duplico.

Clímax, κλῖμαξ, gradatio, παρὰ τὸ κλίνω, perf. pass. κέκλιμαι: unde κλῖμαξ.

Anáphora, ἀναφορὰ, relatio, ab ἀναφέρω, refero.

Epístrophe, ἐπιστροφὴ, conversio, ab ἐπὶ & στρέφω verto.

Symploce, συμπλοκὴ, complexio, complicatio: à συμπλέκω, complico, connecto.

Epanálepsis, ἐπανάληψις, resumtio: verbum decompositum ab ἐπὶ, ἀνὰ, & λαμβάνω, perf. pass. λέλημμαι, λέλη-ψαι—inde λῆ-ψις, & in compositione cum præpp. ἐπανάλη-ψις.

Epánodos, ἐπάνοδος, regressio: cùm per eadem recurrimus, verba in verso ordine relegentes: ab ἐπὶ & ἄνοδος: quod ab ἀνὰ & ὁδὸς.

Paronomásia, παρονομασία, adnominatio: à præpos. παρὰ & ὄνομα, nomen.

Polyptóton, πολυπτωτον, variatio casuum, q.d. variè πλωτὸν, i.e. cadens: multitudo casuum varietate distincta.

us, λογισμὸς, à λογίζομαι, præt. λελογισμαι, λογισμὸς.

Ecphe-

Ecphonésis, ἐκφώνησις, exclamatio, ἀπὸ τῆς ἐκφωνῶ

Epiphonéma, ἐπιφώνημα, acclamatio, ab ἐπιφωνῶ, exclamo.

Epanorthósis, Ἐπανόρθωσις, correctio, ab ἐπανορθόω, corrigo.

Aposiopésis, ἀποσιώπησις, reticentia, ab ἀπὸ & σιωπάω, obticeo.

Apóstrophe, ἀποστροφὴ, aversio, ab ἀπὸ & στρέφω.

Prosopopœia, προσωποποιΐα, fictio personæ, ἀπὸ τοῦ προσωπον, persona, & ποιέω.

Aporia, ἀπορία, dubitatio, ἀπὸ τῆς ἀπόρου, sit ἀπορῶ, & ἀπορεῖμαι, ambigo, dubito, hæreo, animi pendeo.

Anacœnósis, ἀνακοίνωσις, communicatio; ab ἀνὰ & κοινόω, communico.

Prolépsis, πρόλημψις, occupatio, anticipatio: à πρὸ & λαμβάνω, prætermitto, ἀλλείπω, desero, &c. Indè λῆψις, & cum præp. πρόλημψις.

Prosipódosis, προσυπόδοσις, redditio: à προσυποδίδωμι, reddo, insuper & adde.

Hypóphora, ὑποφορὰ, objectio: ab ὑποφέρω objicio.

Anthypóphora, ἀνθυποφορὰ, subjectio: Quintilian. ab ἀνθυποφέρω, per sermonis exceptionem objicio, tacitè adversariis objectionibus occurro.

Epitrope, ἐπιτροπὴ, permissio: ab ἐπιτρέπω, permitto, concedo.

Synchórésis, Συγχώρησις, concessio: à Συγχωρῶ concedo.

Ellipsis, ἔλλειψις, defectus: ab ἔλλειπω, desum.

Pleonasmus, πλεονασμὸς, redundantia: à πλεονάζω, redundo.

Asyndeton, ἀσύνδετον, incompactum; vocatur & λελυμένον, dissolutum: oratio, in quâ omittuntur copulativæ

lativæ particulæ: ut, enim, vidi, ubi: ab ut pro-
vativâ particulâ, & ζυγὸς colligamen: à ζεύ-
γω.

Polysyndeton, πολυσύνδετον, variè & multiplicitèr con-
junctum: à πολὺς & σύνδετος.

Hypérbaton, ὑπέρβατον, transgressio: ab ὑπερβαίνω
transpedior.

Zeugma, ζεῦγμα, junctura, junctio: à ζεύγνυμι jungo.

Antithesis, ἀντίθεσις, oppositio, vel ἀντίθετον oppositum:
ab ἀντὶ, Le. contra, & θέσις positio: à τίθημι.

Græcíssmus, χειρισμὸς, imitatio Græcorum. Χειρίζειν
Græcos, Rex quidam, à quo Græcia appellatur
V. Plin. l. 4. c. 7. Steph. Byz. Χειρὶς ὁ Σκαμάνδρου υἱός.

Hellenismus, ἑλληνισμὸς, Græcorum imitatio, ab
Ἕλλην τοῦ Διὸς, Hellen, Deucalionis filius: à quo
Græci dicuntur Ἕλληνες ἑλληνίζειν, Græcè lo-
qui.

Hysterológia, ὑστερολογία, cùm posterius dicitur, quod
ordine prius. Alicer dicitur ὕστερον πρότερον, &
πρωτότυπον ab ὕστερος & πρῶτος.

Antiptósis, ἀντίπτωσις, casûs pro casu positio: ab ἀντὶ
pro, & πτῶσις casus.

Hyphállage, ὑπαλλαγὴ immutatio, ab ὑπὸ & ἀλλάσσω
muto.

Parrhésia, παῤῥησία, licentia loquendi libertas & au-
dacia: quasi παντὸς ῥῆσις, πᾶν & ῥῆσις, licentia
loquendi, quâ videlicet omnia dicuntur, etiam
quæ tacenda videri possunt: hinc παῤῥησίζο-
μαι [ἐλευθεροστομῶ] liberè loquor. παῤῥησιαστὴς
liberè loquens.

Erotésis, ἐρώτησις, interrogatio, ab ἐρωτάω interrogo.

Parenthesis, παρένθεσις, interpositio: à παρεντίθημι
interpono.

Periphrasis, περίφρασις, circumlocutio, à περιφράζω
circumloquor.

Syno-

Synonymia, συνωνυμία, nominis communitio, alias Synonyma, i.e. vocabula idem significantia utiliter conservantur. In eâ ferè posterius est exegeticum prioris: à σὺν & ὄνομα.

Hypotypósis, ὑποτύπωσις, evidentia, & illustratio, quando res ità scribendo exprimitur, ut dictum videatur. Budæus. ab ὑποτυπόω, per figuram demonstro, χαρακτηρίζω.

Præmunitio, προπαρασκευὴ, præparatio, præstructio, à προπαρασκευάζω, præparo, præstruo, & præmitur quippiam ad id quod tutus efficere.

Transitio, μετάβασις: à μεταβαίνω, transeo.

Rejectio, ἀποδοκὴ, expulsio: ab ἀποδίωκω, fugo, persequor, expello.

D' INDEX

INDEX.

	Quæſt.
Rhetorica quid.	1
Ejus partes { Elocutio, Pronunciatio. }	2
Elocutio quid.	3
Duplex { Tropus, Figura }	4
Tropus quid.	5
In Tropo duo conſideranda.	6
Affectiones Tropi quatuor:	
Catachréſis, Hypé bole, Metalépſis, Allegó ria.	7
Catachréſis quid.	8
Hypérbole quid.	9
——— quotuplex.	10
Metaxéſis quid.	11
Meióſis quid.	12
Metalépſis quid.	13
Allegória quid.	14
Tropi genera quatuor: Metonymia, Ironia, Metáphora, Synécdoche	17
Metonymia quid.	15
Eſficientis, Materia, Effecti, Subjecti, Adjuncti.	20
Ironia quid.	27
Quomodo percipitur.	28
Oppoſita duplicia: Diſparata, Contraria.	29
Ironia à Diſparatis.	31
—à Contrariis.	33
Paralipſis quid.	34
Apóphaſis quid.	37
Metáphora quid.	36
Synecdoche quid.	38
Synécdoche { Membri, Speciei, Totius, Integri, Generis } quid.	40
Figura quid.	46
Duplex { Dictionis, Sententiæ. }	47
Figura Dictionis quid.	48
Dupl. in { dimenſione, ſonorum { repetitione. } }	49
Fig. in Dimenſione quid.	50

Numerus

	Quæ.
Numerus { Poeticus / Oratorius }	51
Numerus Poeticus quid.	52
Rhythmus { Rhythmus / Metrum }	53
Rhythmus quid.	54
Metrum quid.	55
[illegible] quid.	56
[illegible]	56
Diæresis quid.	57
Diastole quid.	60
Systole quid.	61
Numerus Oratorius q.	62
Figura in suis Repræsent. quotuplex.	63
Epizeuxis quid.	64
——quotuplex.	65
Anadiplosis quid.	66
Gradus quid.	67
Anaphora quid.	68
Epistrophe quid.	69
Symploce quid.	70
Epanalepsis quid.	71
Epanodos quid.	72
Parenthesis quid.	73
Polyptoton quid.	74
Figura Sententiæ quid.	75
——quotuplex.	76
Dialysis quid.	77
——quotuplex.	78
Epanorthosis quid.	79
Quot modis fit.	80
Epitheuxis quid.	81
Reticentia seu Aposiopesis q.	82
——quotuplex.	83
Ecphonesis quid.	84
Apostrophe quid.	85
Quot modis fit.	87
Prosopopœia quid.	88
——quotuplex.	89
Imperfecta / Perfecta }	90 91
Figura Dialectismi quid.	92
——quotuplex.	93
Apória quid.	94
Anacenosis quid.	95
Occupatio quid.	96
Epitrope quid.	97
Syncherésis quid.	98
Pronunciationis partes duæ:	
Prolatio / Actio. }	100
De Prolatione Canones.	pag. 26
De Gestu Regulæ.	pag. 28

FINIS.

Compositio
Rhetorica